

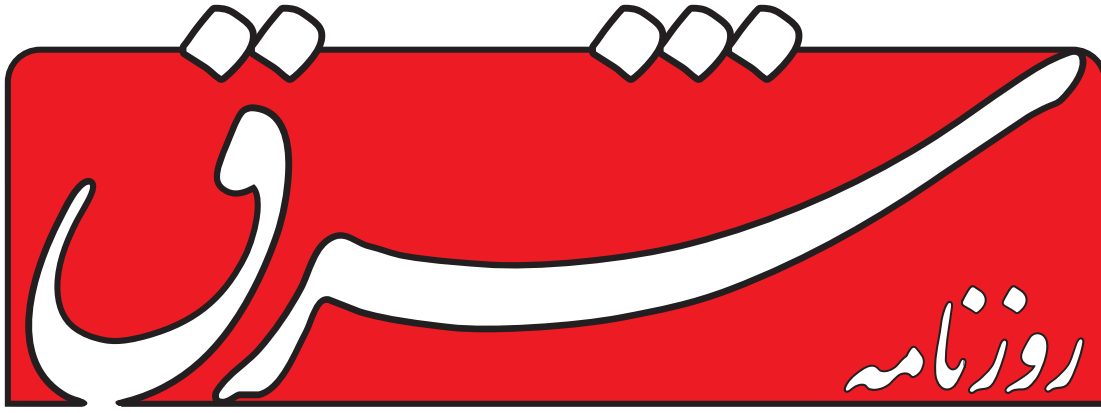

روحانی: ارائه گزارش شفاف و صریح به مردم و وظیفه دولت است

پایگاه اطلاع رسانی دولت: دویست و چهارمین جلسه ستاد هماهنگی اقتصادی دولت روز یکشنبه به ریاست حجت الاسلام والمسلمین حسن روحانی، رئیس جمهور برگزار شد. در این جلسه گزارش مقامی دستگاه‌های مختلف...

صفحه ۳

دوشنبه ۲۸ تیر ۱۴۰۰ - ۸ ذی الحجه ۱۴۴۲ - ۱۹ جولای ۲۰۲۱

جایزه بزرگ هیئت داوران کن برای سینمای ایران فرهادی: یکی از راه‌های نجات کشورم، آگاهی بخشی است

گروه صفحه آخر: هفتاد و چهارمین جشنواره فیلم کن، با اعلام اسامی برندگان نخل طلا از سوی هیئت داوران به ریاست اسپایک لی به پایان رسید و سهم سینمای ایران از این جشنواره، جایزه بزرگ هیئت داوران برای فیلم «قهرمان» به کارگردانی اصغر فرهادی بود...

صفحه آخر

سال هجدهم • شماره ۴۰۵۵ • ۱۲ صفحه • ۷۰۰۰ تومان

سرمقاله

سلیقه جانشین قانون نیست

کامیاب نوری - حقوق دان

آقای رئیس پلیس تهران در سخنانی گفته است: «در قانون اجازه سگ‌گردانی به کسی داده نشده است... لذا با تمام قدرت با برهم‌زنندگان نظم جامعه برخورد خواهیم کرد». توجه این یادداشت مختصر به نقد مبانی این سخن است. این سخن پایه در دو اشتباه حقوقی مهم دارد که نتایج آن می‌تواند برای حقوق و آزادی‌های قانونی و مشروع، فراتر از موضوع نگهداری و گرداندن حیوانات خانگی، بسیار خطرناک باشد. شاید آقای رئیس پلیس تهران بزرگ در عبارت‌پردازی قدری تسامح داشته و از کلمات به‌دقت استفاده نکرده است، اما آنچه از ایشان خواندیم مبتنی بر دو پیش‌فرض است:

اول اینکه هرکس فقط اجازه دارد کارهایی را انجام بدهد که قانون گفته است. اگر قانون اجازه کاری را نداده باشد، پس آن کار ممنوع است. دوم اینکه اگر کسی کاری را انجام داد که قانون اجازه نداده است، پلیس می‌تواند با او برخورد کند. یعنی او مرتکب جرم شده است. زیرا پلیس فقط در مواردی می‌تواند رأساً تصمیم به برخورد با کسی بگیرد که او مرتکب جرم شده باشد.

هر دو گزاره با اصول مسلم و قطعی حقوق در تضاد و مغایرت آشکارند.

اول: درباره اشخاص اصل بر «اباحه» است. این یک اصل بزرگ فقهی و حقوقی است. مفهوم ساده‌اش این است که افراد هر کاری را می‌توانند انجام دهند مگر آنچه را قانون ممنوع کرده است. مثلاً انسان‌ها ممکن است صداها و بلکه هزاران نوع معامله انجام دهند. قانون یک یک آنها را بیان نمی‌کند و بگوید مجازند، بلکه فقط معاملات ممنوع را بیان می‌کند و مثلاً می‌گوید معامله اسلحه غیرمجاز ممنوع است. یا معامله مال دیگری ممنوع است. یا معامله مال دزدی ممنوع است. این اصل اصولاً یک اصل عقلی است. اگر قرار به این باشد که افراد فقط مجاز به کارهایی باشند که قانون گفته است، باید قانونی نوشته شود با میلیون‌ها ماده که در هر کدام یکی از کارهای آدم‌ها را بگوید مجاز است. مثلاً بنویسند خرید پنیر مجاز است. ایستادن در ایستگاه اتوبوس مجاز است. فروختن کتاب مجاز است. حرف‌زدن با معلم مجاز است. خریدن اسلحه مجاز است. فیلم‌دیدن مجاز است و... اما در سخن آقای رئیس پلیس گویی، شاید ناخواسته، این اصل وارونه شده است. به این معنا که هرکس فقط مجاز به عملی است که قانون اجازه داده باشد. در این معنا اصله‌الاباحه به اصل ممنوعیت تغییر می‌کند، یعنی افراد ممنوع از هرکاری هستند مگر اینکه قانون به آنها اجازه داده باشد.

دوم: طبق اصول ۳۶ و ۳۷ قانون اساسی و ماده ۲ قانون مجازات اسلامی، فقط عملی جرم است که در قانون برای آن مجازات تعیین شده باشد. این اصل به «اصل قانونی بودن جرم و مجازات» معروف است که مهم‌ترین و بنیادی‌ترین اصل در حقوق جزا بوده و ضامن نظم عمومی و محافظت از حقوق انسان‌ها در برابر قدرت است. بنابراین اگر کسی کاری کرد که در قانون به عنوان جرم شناخته نشده و برای آن مجازاتی تعیین نشده است، نه پلیس و نه قاضی نمی‌توانند به آن فرد تعرضی کنند. اصولاً پلیس هرگاه جرمی رخ دهد، تحت شرایطی اجازه مداخله دارد. مثلاً اگر پلیس ببیند کسی در حال شکستن شیشه خودرو و سرقت است، مداخله می‌کند.

ادامه در صفحه ۴

جواد امام در گفت‌وگو با «شرق»: نفوذ در اصلاحات را تکذیب می‌کنم

از ادعای نفوذ تا فشار بر خاتمی

صفحه ۲

عکس: مجتبی محمدلو، ایران

ذوالنوری یکی از مخالفان دیروز و میوه‌چین امروز

تغییر مواضع برجامیان

صفحه ۲

یادداشت

نگاهی به «سند الگوی پیشرفت اسلامی ایرانی»

و رسالت تدوین شده، باید براساس آن راهبرد نوشته شود. مؤید ابهام در واژه «سند»، در اینجا، آن است که «تدابیر» از یک جنس نیستند. برای مثال، «تقویت و تعمیق فرهنگ توحیدی و معادباور و ایمان به غیب» (بند ۲ تدابیر) کلی است، ولی «توقف خام‌فروشی منابع طبیعی ظرف ۱۵ سال» (بند ۲۵ جزئی است و با چشم‌انداز و کلی‌بودن سند همخوانی ندارد.

۲- محدودیت‌های پیش‌بینی در علوم انسانی: یکی از مسائل غامض در فلسفه علم و روش‌شناسی، امکان پیش‌بینی، به‌خصوص در نظر گرفتن آرمان‌ها و ارزش‌های اسلامی از یک سو و پیداکردن راهکارها برای برون‌رفت از برخی مشکلات اساسی جامعه ما می‌تواند مورد توجه باشد. صرف تأمل درباره آینده می‌تواند امری مبارک تلقی شود. درعین حال برای غنای بیشتر این متن، به نکات زیر به شکل گذرا اشاره می‌شود:

۱- جنس این سند: اصطلاح «سند» و «الگو» مبهم است. در این سند از اصطلاح «افق» (که ظاهراً، در اینجا، همان چشم‌انداز است) و «رسالت» استفاده شده است، اما بدون شک، از جنس «راهبرد» نیست. این سند یک نوع الگو است، اما آیا یک «الگو» می‌تواند حاوی چهار کشور برتر آسیا و هفت کشور برتر دنیا» (متن) قرار گرفت. با عنایت به این نکته که قادر نیستیم حرکت رقبای خود در پنج دهه آتی را اندازه‌گیری کنیم و مورد سنجش قرار دهیم، مشخص نیست چرا باید «چهارم» در آسیا و «هفتم» در دنیا باشیم!

ادامه در صفحه ۲

یادداشت

رودخانه‌ها را آزاد بگذارید

انسان‌ها ساختن شهر در امتداد رودخانه‌ها را مطلوب می‌دانند. نهرها منبع آب برای مصرف، کشاورزی و صنعت هستند. جریان آب در طول تاریخ مسیرهای حمل‌ونقل، انرژی و -به غلط- جایی برای دفع مواد زائد را فراهم می‌کرده است. دره‌ها منطقه‌هایی مناسب برای ساخت‌وساز هستند. اما جمعیت‌های انسانی که در امتداد رودها زندگی می‌کنند نیز در ریسک دائمی وقوع سیلاب بوده‌اند. جریان آب در نهرها هرگز ثابت نیست. مقدار زیادی آب که در رودها جاری است، می‌تواند منجر به جاری‌شدن سیلاب شود و طغیان یکی از متداول‌ترین و پرهزینه‌ترین سوانح طبیعی تاریخ تا امروز بوده است. سیل زمانی رخ می‌دهد که آب از محدوده جریان خود خارج شود و مناطق اطراف آن را غرق کند. در کشورهای کمتر توسعه‌یافته، انسان‌ها به دلیل تراکم جمعیت، نبود مقررات پهنه‌بندی، عدم کنترل سیلاب و نبود زیرساخت‌های واکنش اضطراری و همچنین نبود سامانه‌های هشدار سریع از سیلاب آسیب‌زایی می‌بینند. در مقابل در کشورهای صنعتی مانند آلمان، به دلیل وجود سازه‌های کنترل سیلاب، مقررات سکونت پیرامون حریم رودخانه و آمادگی برای شرایط اضطراری، تلفات جانی معمولاً کمتر است؛ ولی به دلیل ثروت زیاد، خسارات اقتصادی کشورهای پیشرفته در سیلاب بیشتر است. هنوز هم خسارت‌های مالی و برهم‌زدن زندگی مردم حتی در کشوری مانند آلمان، خسارت‌های زیادی به بار می‌آورد. طغیان در نورداین-وستفالن و راینلاند-فالتز آلمان تا صبح جمعه ۲۵ تیر ۱۴۰۰، ۸۱،۱۴۰ کشته و بیش از هزار مفقود بر جای گذاشته است. ۹ نفری که در راینلاند-فالتز جان خود را از دست دادند، ساکنان یک مرکز نگهداری معلولان بودند. در بسیاری از نقاط، جویبارها به نهرهای خروشان تبدیل شده‌اند. مگر ازدواج تنها برای دو سال است، می‌تواند همچنان حاکی از نظر منفی ایشان و همفکران ایشان درباره «معامله و تعامل» با آمریکا باشد. می‌دانیم که روند مذاکرات محرمانه منتهی به برجام نهایتاً بدون حضور آقای جلیلی در مقام دبیر شورای امنیت ملی و مذاکره‌کننده اصلی و از طریق مأموریتی که رهبری به دکتر صالحی، وزیر خارجه، وقت دادند، در اوایل تابستان ۹۱ در عمان، یعنی یک سال پیش از روی کار آمدن آقایان روحانی و ظریف، شروع شد.

ادامه در صفحه ۴

یادداشت

تعلیق مذاکرات در مورد برجام

تویست آقای عراقچی به حدس و گمان‌ها پایان داد و روشن کرد که دور هفتم مذاکرات وین تا قبل از شروع به کار رئیس جمهور جدید انجام خواهد شد. به این ترتیب، از سرگیری مذاکرات عملاً به بعد از رای اعتماد مجلس به اعضای دولت جدید و تعیین ترکیب جدید شورای امنیت ملی، یعنی اوایل یا اواسط شهریور، موکول شده است. در شرایطی که تصمیمات در مورد آموری همچون برجام معمولاً به‌طور فراجناحی و فراتر از دولت گرفته می‌شود و یک «کمیته تطبیق» نیز قبلاً با هدف تطبیق توافقات وین با مواضع نظام با شرکت پنج چهره اصولگرا، از جمله دو نماینده آقای رئیسی و دو نماینده دولت روحانی تشکیل شده است، معلوم نیست به‌رغم شرایط اقتصادی موجود چه مصطلحتی تأخیر در نهایی‌کردن برجام را ایجاد کرده است. اظهارات مقامات ارشد اصولگرا تا پیش از این و نیز عملکرد آنها در گذشته حاکی از آگراه و بی‌میلی آنها به مذاکره با آمریکا در مورد برجام بوده است. در شش سالی که آقای دکتر جلیلی دبیر شورای امنیت ملی بود و هم‌زمان مذاکرات هسته‌ای با ۵+۱ تحت مدیریت ایشان انجام می‌شد، به کلیات بسنده می‌شد. از اظهارات آقای دکتر ولایتی در مناظره انتخاباتی سال ۹۲ مبنی بر اینکه «دیپلماسی این نیست که انسان بود در برابر کشورهای دیگر خطابه بخواند و مطلبی را بیان کند... بلکه دیپلماسی یک معامله و تعامل است». چنین برداشت شد که بنای آقای جلیلی در آن مذاکرات و به‌طورکلی سیاست عمومی کشور که ایشان مأمور اجرای آن بود، بر «معامله و تعامل» نبود. سخنان اخیر ایشان مبنی بر نهی ازدواج با «فردی که ویژگی‌های منفی دارد» و اینکه «به فرض اگر زندگی برای دو سال با این فرد خوب باشد، مگر ازدواج تنها برای دو سال است»، می‌تواند همچنان حاکی از نظر منفی ایشان و همفکران ایشان درباره «معامله و تعامل» با آمریکا باشد. می‌دانیم که روند مذاکرات محرمانه منتهی به برجام نهایتاً بدون حضور آقای جلیلی در مقام دبیر شورای امنیت ملی و مذاکره‌کننده اصلی و از طریق مأموریتی که رهبری به دکتر صالحی، وزیر خارجه، وقت دادند، در اوایل تابستان ۹۱ در عمان، یعنی یک سال پیش از روی کار آمدن آقایان روحانی و ظریف، شروع شد.

ادامه در صفحه ۵

تترها

بازی سیاسی با قوانین بدون ضمانت اجرا

صفحه ۲

تعیین تکلیف جبهه پایداری برای کابینه سیزدهم

صفحه ۳

تشنگی، بی‌آبی و نفس‌های آخر هورالعظیم

صفحه ۹

رونمایی از لباس‌های بحث‌برانگیز در فرودگاه امام!

صفحه ۱۱

اصرار مجلس بر امنیتی‌سازی فضای اینترنت

صفحه ۲

کوئید ۱۹؛ ادامه جهان‌گیری یا بیماری جهان‌سومی

صفحه ۵

حرف اول

آدرس غلط ندهیم!

سید محمود حسینی

این روزها خوزستان عزیز دچار تنش آبی شده، هورالعظیم رو به خشکی رفته است. مردم استان به‌ویژه در مناطق جنوبی با مشکل جدی آب شرب مواجه هستند. در چنین ایام سختی نه فقط وظیفه حکومت رسیدگی همه‌جانبه است، بلکه همه مردم ایران، همان‌طور که در سیل و جنگ و زلزله و دیگر مصیبت‌ها به امداد هم شتافت‌اند، باید همدردی و همراهی کنند. به موازات آن باید بروز این معضلات آبی در سطح کشور و خوزستان ریشه‌یابی درست شود. باید بی‌تدبیری‌ها از گذشته و حال بررسی شود تا راه‌حل پیدا شود. نباید در این فضای برانگیخته آدرس غلط داده شود و بین مردم مناطق و استان‌ها اختلاف‌اندازی شود. می‌بینیم دست‌های پنهانی با چشش آمارهای مغشوش انگشت اشاره را به سمت استان‌های دیگر و دشت مرکزی ایران هدایت می‌کنند. حتی جریان آب در رودخانه طبیعی چند هزار ساله زاینده‌رود را هم زیر سؤال می‌برند. این در حالی است که ماه‌هاست رودخانه زاینده‌رود در اصفهان خشک است و مردم استان و حتی شهر اصفهان با مشکل آب شرب مواجه هستند. اینکه صورت مسئله درست تعریف نشود؛ یعنی آدرس غلط دادن و حل‌نشدن مشکل اما چرا کسی از بی‌تدبیری‌های مدیران آبی کشور در دوره‌های مختلف و از بی‌تصمیمی‌ها و طرح‌های غیرعلمی نمی‌گوید. چرا کسی نیست و بگوید بعد از ۴۰ سال شهرستان‌های جنوب و حتی مرکز خوزستان هنوز از آب شرب سالم برخوردار نیستند؟ چه زمانی پروژه‌های ضروری تأمین آب شرب مردم استان خوزستان به بهره‌برداری می‌رسد؟ چرا با اینکه پشت سدهای کارون و دز و کرخه میلیارد‌ها مترمکعب آب هست، وضع این چنین است. چرا کسی از دستور کشت ممنوعه برنج به میزان ۸۰ هزار هکتار (به گفته نجار رئیس بجران) در پایین‌دست سد کرخه پس از سیل ۹۸ که به قاعده تبدیل شد، سخن نمی‌گوید. از طرح غیرعلمی توسعه نیشکر با چند میلیارد مترمکعب آب از کارون و برگرداندن سیلاب آن به کارون و شور کردن آن نمی‌گوید. متأسفانه مدیریت کشور به‌ویژه در بخش آب دچار خلل و سیاسی‌کاری شده و در حقیقت حکمرانی آب در کشور بسیار ضعیف و ناتوان است و تعاملی برای مدیریت یکپارچه آب بین اجزای حکومت با هم و بین مردم و دولت وجود ندارد.

ادامه در صفحه ۵

روزنامه شرق منتشر کرد

جامع‌ترین تقویم فرهنگ، هنر و رسانه همراه با ۱۰۰ عکس رویداد مهم قرن

قیمت: ۶۰ هزار تومان
تلفن سفارش: ۸۸۹۰۳۵۴۸

انا لله و انا الیه راجعون

برادر ارجمند جناب آقای دکتر سنایی

مصیبت ارتحال پدر ارجمندتان را به خدای تعالی تسلیت می‌گویم. برای آن مرحوم غفران واسع و برای حضرتعالی و سایر بازماندگان از خداوند منان، صبر و سلامت مسئلت دارم.

مهدی رحمانیان

سازمان آگهی‌های روزنامه شرق

۸۶۰۳۶۱۱۹

ادامه در صفحه ۴